

Tidsskriftets portrettintervjuer er samtaler som skal bidra til den faglige dannelsen. Vi leter først og fremst etter de stemmene som ikke roper høyest

Samtaler med leger

«Kunnskap finns enbart i form av kunniga människor»

Bengt Molander, 1998 (1)

Tidsskriftets portrettintervjuer skal presentere leserne for et mangfold av kolleger som i kraft av sine synspunkter, sine handlinger eller sin fortelling kan bidra til det som samlet kan kalles den faglige dannelsen. Intervjuene er plassert i seksjonen Perspektiv og debatt i den vitenskapelige delen av Tidsskriftet. Dette synliggjør at de er en del av medisinsk kunnskapsproduksjon og fagutvikling. Professor i filosofi Bengt Molander fremsatte påstanden i innledningen på et seminar om kunnskapsbegrepet i medisinen. Året var 1998, og akronymet EBM – «evidensbasert medisin» – var i lanseringsfasen. Gode kolleger diskuterte kunnskapens ulike former så tårene rant, og etterpå var det dans.

Kunnskap finnes og formidles på mange måter. I motsetning til den vitenskapelige artikkelen, der forfatterens preferanser, kjepphester og fordommer er forurensning (bias) som søkes minimert, kan portrettintervjuet synliggjøre nettopp det personlige. Et godt portrettintervju får frem underteksten i samtalen, henter den opp og gjør den tilgjengelig i et lesbart format. Vår ambisjon er at leseren skal bli klokere gjennom å bli berørt både intellektuelt og emosjonelt. Vi som utformer spørsmålene og er ansvarlig for teksten, er skrivende kolleger som nærmer oss intervjuobjektet med nysgjerrighet og respekt innenfor rammene av et faglig fellesskap. For tiden er vi fire faste intervjuere, Marit Tveito, Kari Tveito og Leiv-Otto Watne samt undertegnede, som har hovedansvaret. Unntaksvis trykker vi intervjuer gjennomført og skrevet av andre. Fordi et intervju per definisjon er et møte mellom to (til forskjell fra en monolog, der forfatteren fremfører sitt budskap uforstyrret), forsøker vi å legge inn elementer av overraskelse og en viss tyggemotstand i samtalen.

Hvem bør Tidsskriftet portrettere? Den som blir intervjuet, skal først og fremst ha noe på hjertet, et engasjement, en sak eller en historie som fellesskapet kan ha glede eller nytte av. Noen intervjuobjekter har en personlig beretning som i seg selv er spennende, bevegende eller interessant (2, 3). Nyskapere og entreprenører er ofte morsomme å snakke med (4, 5). De som brenner for en sak, i verden eller under mikroskopet, kan lære oss noe om å løfte blikket utover vårt daglige strev (6–8). Vi har en klar målsetting om tematisk mangfold og bredde, og har dessuten et bevisst forhold til kjønn, alder og geografisk tilhørighet når vi velger intervjuobjekt.

Hva forsøker vi å unngå? Kjente mennesker er per definisjon kjente. Det som er kjent, er vanligvis verken nytt eller spennende. «Dannelse oppstår alltid og bare i eksil,» skrev Georg Johannesen (9). Norge er et lite land der veien til berømmelsen er kort og bred. Kjendiseri kan best forstås som en selvforsterkende prosess, der det å være et kjent navn i seg selv kvalifiserer til å bli løftet frem – og dermed bli enda mer kjent. Også fagmiljøene avler kjendiser. Dersom vi i Tidsskriftet velger et intervjuobjekt som «alle» vet hvem er, må formålet være å kaste nytt lys over en tilsynelatende

kjent historie eller at vi med utgangspunkt i vedkommendes posisjon ønsker å utfordre til debatt (10). For å oppklare misforståelser og forebygge innbilte krenkelser: Tidsskriftets portrettintervjuer er *ikke* honorære kvitteringer for fylte år eller lang og tro tjeneste. Bare unntaksvis er åremålsdager eller fratredelser av interesse for andre enn dem som er direkte berørt. Det samme gjelder priser og utmerkelse der grunnlaget er velkjent og hederspersonen allerede behørig omtalt i andre sammenhenger.

Hva kreves av den som lar seg portrettere? Vilje til å fortelle, mot til å vise seg frem og tillit til den som skal fortolke. Intervjuobjektet skal løftes frem, men ikke sminkes. Den som intervjues, må også forvente å bli utfordret. Det endelige resultatet er intervjuerens versjon av en dialog der objektet bare har kontroll over fakta og direkte sitater. Niels Chr. Geelmuyden fikk i sin tid lov til å intervju daværende statsminister Gro Harlem Brundtland på betingelse av at samtalen skulle tas opp på bånd, at hun skulle siteres korrekt og at hennes sekretær skulle være til stede for å passe på at alt gikk riktig for seg. Geelmuyden ble irritert og kvitterte med å gjengi samtalen ordrett. Resultatet ble en skandale (11). Omvendt finnes et slags ikke-intervju med Louis Armstrong, skrevet av forfatteren og jazzskeren Pär Rådström på 1950-tallet. Armstrong tok vel imot ham, men var taus og gryntet i beste fall ubestemmelig til hans nøye forberedte spørsmål. «Till sist tar jag mod till mej,» skriver Rådström, i det som ble et vakkert portrett. «Jag vill ingenting fråga om, säger jag, jag tänkar bara sitta här. Han nickar» (12).

Tidsskriftets intervjuer er samtaler mellom leger. Først og fremst leter vi etter de stemmene som ikke selv roper eller som kanskje meddeler seg på en annen frekvens enn den vi av gammel vane har stilt oss inn på. Derfor er redaksjonen avhengig av lesere som kan fungere som lytteposter og budbringere. Fortell oss hvem vi bør snakke med!

Elisabeth Swensen

elswense@online.no

Elisabeth Swensen (f. 1951) er kommunelege i Seljord og medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Molander B. Kunnskapens former och beteckningar – och kunniga människor. Utposten 1998; 5: 18–23.
2. Swensen E. Utsøkt upassende. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2288–9.
3. Swensen E. Rippipip. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 918–9.
4. Tveito K. «Livet er en gåte, Baltus ...» Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 210–1.
5. Watne LO. Først ordet, så planten og til slutt kniven. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2552–3.
6. Tveito M. Improvisatøren. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2692–3.
7. Tveito M. Kromosomer er fantastiske. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 1226–7.
8. Tveito K. Valkyrjen. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 626–7.
9. Johannesen G. Eksil. Om Klosterlasse og andre eksempler. Oslo: Cappelen, 2005.
10. Watne LO. Ministeren. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2988–9.
11. Geelmuyden NC. Slik svarer Gro. Dagbladet 7.8.1993.
12. Rådström P. Møte med Louis i Chicago. I: Att komma hem. Stockholm: Janus förlag, 1982.